

पूर्व पुस्तक

האלהים בשמיים מפעל ועל הארץ מתחות..."

ה' לט'

1578

נראה לומר בס"ד, מי שהוא מדורם בבחינת שמיים שתמיד שם לצד עיניו את השם והעולם הבא, או "מעל" הוא מדורם ולא יודע לקטנות, יודע שהעולם הזה הוא רק פרוודור לעולם הבא.

אין מайдן מי שהוא "ועל הארץ", שלגnder עיניו נראה רק הארץ, רק עולם הזה,
ואינו מromeם אלא רואה רק את הארץ**ותו**, והוא " מתחת" ש תמיד יורד לקטנות ועושה
מוֹהַ מְחֻלְקָות וּמִרְבּוֹת ואינו מתרומם ומתעלם מהארציות

מספר שביעיו של רבי מאיר מפרימשלאן ז"ע א מקוה הטהורה היה ממוקם מהורי הדר גדול. בחורף, כשהדרן הייתה חלקלקה בשל השלגים העזים והקרח שצטבר, היה על החולכים להיתר, להקיף את ההר, שכן טיפול על השביל החררי היה כרוך בסיכון של ממש. רבי מאיר, לעומת זאת, היה תמיד הולך במעלה ההר ומעולם לא החליק.

ב'ום חורפי אחד החלפה במקומות קבוצת אברכים צעירה, אלו ראו את רבינו מאיר מטפס על ההר. "אם הוא עושה זאת כנראה שהוא בטוחה דיה", הצעירו בניחשות ופנו להעפיל על החיה. אך תוך זמן קצר הם גילו כי טעו טעות מורה: הם נפלו ונזקקו לטיפול רפואי.

לآخر שהבריאו, אחד מהם אוור אומץ ושאל את רבי מאיר: "רבי, אנשים לא יכולים לטפס על ההר, שכן הם מחלקיים ונופלים. כיצד אתה הולך ולא מחליק?" השיב לו רבי מאיר **"כקשורים למעלה לא נופלים למטה. מאיריל** (כך היה מכנה אה עצמו) **קשרו למעלה** (כברוא עולם). ולפיכך הוא יכול ללכת גם במעלה ובמورد זה אמרה את הארץ הפלוכה (ב, יט).

ב朴素ה י"ל ה' דראך רצוי שמליה מפי מה
נמהוosa מהה רציוו ליכנס למין
שלול וכו' הכללה מיום נטוו טרול שלל שמינ
מתיקי מומן חלום צהירן ישלהל חכמת חייני למין
כליז שיתקינו כוון עלי ידי, חמל לו סקבי'ה
כלום מהס מזקען חלום נקבן זכר מעלה חי
עליך כללו עתים.

והנה נכלמות ל"ה ב' מהלו צו ורלה צל
כלורות תלחותנויס דורות טהמותינויס
דורות תלחותנויס קיו מכיניקס פירומיטן דרכ
טלקמן כדי למיצן גמישות, דורות
טלחותנויס מכיניקן פירומיטן דרכ גנות כדי
פנרון גמישות, וינה רצ'י פקחים ט' ה'
כ芒 דדורות תלחותנויס קיוו מקדים
קלחותנויס, וכונמו דתומת חס יכיניקו
פירומיטן דרכ גנות ה' עכדו מידי לטה סס
ה' מלהנצה ומלה מהר לו סקבי'ה כלום מהס
מקאש חלום נקבן זכר צכל וכו' ו'ג'.

יטרלן סקוולוּ כנגן כל פמאות צטטוליה,
ולפיטש"כ פלומבוּ מקשי נמה למלר פגמי'
צמטה נמהוס ליכנעם נמי' רק צאניגל מנות
טאנוויט גמלץ, וסיג'ין נסנגולוּ ליכנעם נמי'
צאניגל כל פמאות דלפיו מנות טקיי חונט
טיגוּ עיקל כל פמאות ליאטביס נמיין פ'
טיגנום צס וטמלהס לעטום ישימת מלה
וילע'.

הרגיל, ואו רשיי היה להשות על מנת לקבל פרם.
ע"ש. והכא גמי שרבי זורא אינו חיב לילכת לשבת
לייד בית המודרש, ולפי חולשתו היה לו לילכת לנווה
על משכובו, והוא חולך בכוונה כדי לקיים מצות
קימה, בפני החכמים רשיי להשות על מנת לקבל
פרם. וכן פירוש הגרא"א מווילנא מה שנאמר אצל
רות, "ישלים ה' פעולך ותהי משכורתך שלמה מעם
ה' אשר באח לחסותו תחת כנפיו", שון אמרה
שבוגרתו לנו להשם יתברך צירכה להיות שלא על
מנוח לקלב שפה, כי אין נזדוק עז לבקש שפה
על עברותינו, היתכן שבקש עבר עולם שפה
מרובי? והלא כל גנוּ קניי לו להשתעבד בו
והקדוש ברוך הוא על מנת כן החזינו ממצאים
להיות לו לעבדים, כמו שנאמר כי ל' בני ישראל
עבדים, עבדי הם אשר הרוצחי אותם מארץ
מצרים. אלם כל זה שיך בישראל, אבל רוח
שהיתה גוורת ולא היתה בכלל נאות מצרם,
ותבנימה עצמה לחיבת המצאות על די שנתרינה,
יכולה היא לבקש שפה על עברותה, כי מרצונה
הטוב בהורה למצאות השם יתברך, וכן אמר לה
בזען, ותהי משכורתך שלמה, וחוכלי לבקש שפה
מנני שבאת להשות תחת כנפי, שלא רוח בכל
נאלה מצרים, ומעצמן באח וחיבת עצמן
במצאות הש"ת. ובדין הוא שחתול שפה. (קול
אללה).

לא תספו על תדבר אשר אנבי מצזה אתכם ולא תגרעו ממנה (ד.ב.)

נשאלת השאלה, מדוע אסור לו לאדם מישראל להיות מן המהדרין
ולהוסיף על מצאות התורה. אמן לגראן מהמצוות ודאי אסור, אבל מדוע
שייה אסוד להוסיף על המצאות?

הענין יובן על פי משל, לאדם אחד שהיה רגיל לשאול כלים מأت
שכנוע וכפעם בפעם היה מחזיר לו כפליים, שבמקום כף אחת ששאל החזיר
לשתי כפות, במקום קערה אחת שתי קערות, וכאשר תמה המשאל על זה
הזה השואל משיבו ב"תמיות": כשהבאתי הכה לביתי הרטה וגם ילדה כף
שנייה וכמו כן הקערה...

פעם אחת, בא אליו הלווה ואמר לו: הערב חוג וכל המשפחה בביתי,
במtooתא ממך, להשאילני מנורת כסף הגדולה שלך. המשאל נעתיר לבקשתו,
מתוך תקווה כי למחזר יביא לו זוג מנורות. עברו מספר ימים, והשואל לא
הזהיר אף מנורה אחת. המשאל פנה אל שכנוע ואמר לו: מדוע לא החזורה

ולבאוורה יש להעיר מכאן על מ"ש בנרמא
("ביבות ב"), ר' ו/orה כשהת חלש
פערוטחו, היה הוילך וושב ליד בית המורש של
ר' נחון נר טובי, אמר כשיידיו עוברים ושבים חכמי
צוז ואגוזר אשענוד לפניו ר' אקלל שכט". ואך
עשה כן על מנת לקבל שפה. ונראה לחוץ על פ'
א"ש גוזר"ש פרגנו שאף על פי שההועשה מצוה
וזיגזע כטורה, אך לישותה שללא על מנת
לקפלו פרם, אבל אם הוא פטור ממנה, ומחריב את
עאנונו לישותה הביאה מורה. ותוין בזה קושית
תיזווע" (ראש השנה ד) אהא דאמירין החט,
חוואגער טלע ו לזרקה על מנת שיחיה בני, או על
גillum שאוכחה לחזי עולם הבא הרי זה צדי גמור.
ואא חון אל חזווע בעברים המשמשים את הרוב
על גזען לקבל פרם, ולפי האמור יש לומר דמיידי
שעושה צדקה יותר מחריב, כדי שיחיה בני,
ונחכאי גונא שפיר דמי. על פ' זה חירץ בון
חווז"א בספר מראות העין ("עבדות ורות ז") מה

שאנכו בעבודה ורות (שם), ר' חנינו ור' יונתן היו
נהלבים ברכך, והגינו לשני שבילים, אחד פתוח
לכטביה של עבורה ורות, והשני פתוח לביה בושת
של זונות, אמר חכם אחד לחייב באה גונך בשביל
הזה הפתוח לביה זונות, ובכובש את צירנו הרע
"ינקל שבר". ואך עשו על מנת לקבל פרם. ולפי
רבנן מורה"ש פרגנו ניחא, שכן שניים מהווים
ללה דוקא בשביל הפתוח לביה זונות, והולכים
בדרכו החון לנטול הצעפה על הארץ, מותר לעשות על
מן לקבל פרם. ובספרנו פני חז"ר (פרשת ראה אותן
לא) פרש בהא מה שכתוב תנון חון לו, כי גנול
הרבר הזה יברך ה' אלך, בכל מעשיך, ובכל
משלת ידך. כלנו שams לאחר תנונה ראשונה
לצדקה, חור וונע לתוספת על הארץ, וזה "נתון
תנן לו", מותר לעשות על מנת שבגלל הרבר הזה
יתברך מהשם יתברך בכל מעשה זורי. וכן פירוש
עד בספרו אהבת רוז (דורש ז) מה שאמרו חז"ל
בבשיטה ז) על משה שהוא מפיצר מאר ללבנים
לאין, לקיים המצאות שתלוות בארץ, ואמר לו
הקב"ה כלוםacha מבקש אלא לטל שפה מעלה
אץ עלייך כאילו עשיתם, שנאמר לנו אין אחلك לו
ברבים ואת עזומים יחלק שלל. כאשרם יצחק
ויעקב שדו עזומים בחורה ובמצוות, וכלאו זה אך
אומר הקב"ה למשה כלום אתה מבקש אלא ללבן
שפה, וכי משה ריבינו עשה על מנת לקבל שפה.
ולפי האמור ניחא, שבאמת משה השלים תיקון,
ולא היה חיב ללבנים לאין לקיים המצאות
התלוות באה, ובבקשה מהקב"ה שבכל זאת
כינסוש לאין לקיים המצאות הוא וויה מהו

(6) העם

לי את המנורה? ענה לו השואל מתוך הבעת צער: דע, כי מנורת הכסף
שלך כשהבאתי לביתי חלה ומהה לפטע פתאום...
המשאל התרגז וצעק: למה זה תחולץ? הנשמע בדבר זהה, כי מנורת
תמות? אבל השואל השיב לו בನיחותא: מי שמע או ראה כי כף וקשת
הרנו וילדו? ואם כשהחזרתי לך כפליים האמת כי כלים של מתכת יכולים
לולדת, מוכחה אתה גם להאמין כי מנורה של כסף יכולה גם למות...
והນשל, מי משמעות על המצוות נראה כאמור שהמצוות הרה וילדת,
עלול בונה חיללה לומר על מצוה אחרת שבאה לידי כי היא מתה... ולכן
זהירות הכתוב: "לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם", מחשש
שלא תגרעו ממנה (אהל יעקב).

למען תירא את ה' אליהך לשמר את כל חקתו ומצותו אשר אנכי
מצוך אתה ובןך ובן בנה כל ימי חייך ולמען יארך ימיך; וכ
טעות האומרים כי יש להזינה ענייני העולם
ולעטוק רק בעבודת השי"ת

... מעוים אנשים רבים האומרים כי הטוב ביותר שיתעסק בו האדם בעולם
זהה היא עבודה ה' בלבד, והוא שיעום ביום, ויקום בלילה להלל ולהודות, ויועוב
את העולם בכללו, כי ה' יספק לו ענייני מזון ורפואהו ויתר צרכיו. והנו מוצאים
לעבודה עונג חשוב, כאמור (תהלים קמ), כי נעים נאה תהלה, ושמחה וחドשה,
באמורו (שם ק, ב) עברו את ה' בשמחה, וסגולה לפני בורא הכל ליום הגמול, כאמור
(מלאי ג, ז) וחייב עליהם כאשר ייחמלו איש על בנו העובד אותו.

גם אלה, יرحمך ה', כל מה שתארו בו עבודות בוראוו אמת, ואך כל התאריכים
לא יגעו עדיה, ובאמורו (תהלים קמה, ג) גדול ה' ומהلهל מאר ולגדלו אין חקר. אבל
הנקודה שיש לחלק עליהם בה כמה שמותיחדים בה לבדה, ואמרתם שלא יעסוק
בollowה, כי אם לא יעסוק במזון לא יתקיים הגוף, ואם לא יתענן בנים לא תהיה
העבודה מעיקרה, כי אנשי דור בכלם, אילו התנהגו כפי דעתם ומהו היה מטה
העבודה עמהם, ואין העבודה אלא לאבות ובניהם ובני בניהם, כמו שאמר לעמן
תירא את ה' אליהך לשמר את כל חקתו ומצוותו אשר אנכי מצוך אתה ובן ובן
בנך כל ימי חייך.

מצוות רבות ואחר כך אבאר מה שנעלם מהם, והוא שהעבודה היא בכל המצוות
תלויה בחכונה השכליות והشمיעות כאמור (להלן, י-ג), ועתה ישראל מה ה' אלדר

שאל מעمر כי אם ליראה את ה' אליהך לשמר את מצות ה'. ומה יכול הבודך
לקיים מצוות המידות והמידות והמשקלים, כאמור (יקרא יט, ל) מאזני צדק אבני
צדק. ומה יכול הוא לקיים מצוות השפטה בצדק ובאמת, כמו שנאמר (להלן ט),
יש לא תהה משפט לא תכיר פנים. ומה יכול לקיים מן האטור והמומת באכילת
הבשר ודומו, לפי שנאמר (יקרא יא, ב) זאת החיה אשר תאכלו. ומה יכול הוא לקיים
מידני הטומאה והטהרה, לפי שנאמר (שם ד, נ) להבדיל בין הטמא ובין הטהור, וכן
לחזרות ביום הטמא וביום הטהור (שם ד, נ). וכן בענייני הזורעים והמעשרות והנדיריט
והצדוקות וכל הזרומה להן. ואם תאמר ללמד את אלה וירוח בהן לאנשים אחרים
ויקיימו אותן, אם כן אותן האנשים הם עובי ה' ולא הוא, כי בהם נעשית עבודה
הזהר לא בו.

בטעון או שוחר הרגה טبيعית אבל מה שאמרו מן הבוחן על הבורא בענייני צרכי הגוף וצרבי המזון,
הבורא כמו שאמרו, אלא שנשאר עליהם דבר אחד, והוא, שהוא כבר
עשה לכל דבר סיבה ונוגג ראוי לנוגג בו באותו האופן. ואילו היו צודקים כי
הבטוחן כולל הכל, אםכו יבטחו עליו גם במקום העבודה שיביאם למול בלי

(7) נל אכאל

(8)

(9)

עובדת. וכיון שהוא לא יתכן מפני שכבר עשה את העבודה סיבה לגמול, כך לא יתכן ללא התעסקות ברכוש ובנושאים וביתר העניינים שעשאים סיבה ל תיקון בני אדם. אלא שיש שהוא על דרך הנס שלא באמצעות האדם, אבל איו טועה אותו מנהג נהוג וישנה מה שהטבע עולם. (האמונות והדעות, י, ט)

(9)

(10)

שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד

עמ' סעם

mbili כה הקב"ה. וזה פ"י ה' אחד, שהכל בטל ומכוטל אליו ית'. ומרומו העניין במה Dai' בש"ע (או"ח ס"א) שצורך לסתות עניין באמירת פסוק זה,

שלא מצינו במק"א חובה כזו, אלא שזה בא גם לבטא עניין תכילת הביטול שבפסקוק זה, שחוין ממנו ית' הכל אין ואפס.

והצדיקים מתוך גודל דרגת ההתבטלות שלהם להשיית הריהם מגיעים לדבקות עליונה בהשיית עד כלות הנפש. וזה עניין מוסר נפשו רוחו ונשמו ליהשיית שהוא הכוונה הפשית של שמע ישראל ה'א ה' אחד, שאין זה ממשעות ובכל נפש, שבכל נפש הוא מצות מסירות נפש בעניינים עליהם מוחיב יהוָה למסור נפשו, אך ה' אלקינו ה' אחד עניינו התבטלות לה' אחד שמוסר נפשו רוחו ונשמו ומבטלם לה' אחד שאין זולתו. וזה ממשעות קבלת על מלכות שמים. וזה היה מדרגו של רבי עקיבא שהאריך באחד עד שיצאה נשמו ליהשיית בתכילת שדי עקיבא ביטל את עצמו להשיית בתכילת ההתבטלות עד שהגיע לכלות הנפש, שכלה נפשו להשיית מתוך גודל הדבקות בה' עד שיצאה נשמו, והגע למדרגה העליונה של ה' אחד שהוא מדרגה יוריך גבואה מובכל נפשך שאנו אלא בגדר הציגים והתלוכות. וכך שכתב בזה המהרי' (נתיבות עולם נבי אהבת ה' א), שב רוחו ונפשו אליו ית' למורי עד שאין לו ממשיות בפני עצמו וכל ממשיאתו הוא הקב"ה, לוֹא היה מאיריך באחד.

וכען וזה מצינו בפרשת כי תצא למלחתה (דברים כ), כתיב שם ג"כ בלשון שמע ישראל, אתם קרבים היום למלחתה על אויביכם אל ירך לבבכם אל תיראו ולא תחפו ולא תערزو מפניים כי ה' אלקיכם החולק עמכם להלחם לכם עם אויביכם להוציא אתכם. שא"ז ציווי אלא הודיע יהודים על הכה העומד לו בשעה שהוא יוצא למלחמה, שידע כי הקב"ה הולך עמו להלחם לו ולהוציא אותו, הן במלחמה פשוטה והן כמרומו במלחמה היצר, שוזה מיטודות האמונה של יהודים, שידע כי ה"א הולך עמכם להלחם לכם. ועוד"ז עניין שמע ישראל הוא גילוי על מהותו של היהודי שאצל היהודי ה' אלקינו ה' אחד ומtower כך הוא בטל לגמרי להשיית שאין עוד מלבדו. ואם בשאר כל המצוות אם היהודי עבר וביטל המצווה חטא ועבירה זו בידו אבל עדין הוא

שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. בכנות הפשות של ק"ש איתא שצריך לכון באמירת פסוק זה, ליחד את הקב"ה שהוא היחיד ומהוד בכל העולם בכל שבעת הרכיעים ובארבע רוחות העולם, וכן שמסורת נפשו רוחו ונשמו למען קדושתשמו יתברך. וצריך ביאור דהרי פסוק שמע ישראל נפשו רוחו ונשמו לאן מיסרת נפשו ואין שני, אבל היכן מרומו כאן עניין מיסרת נפשו רוחו ונשמו להשיית. ובכיתר צ"ב, שהרי עניין מסירת נפש נזכר להלן, וכמו שדרשו חז"ל (ברכות נד.) ובכל נפשך אפילו אפילו נוטל את נפשך. ועד"ז קשה גם במה Dai' בגם' (שם סא), בשעה שהוציאו את רבי עקיבא להריגה זמן ק"ש היה, והוא סורקים את בשרו במטרקות של ברזל והירה מכך עליו על מלכות שמים וכו' והוא מאיריך באחד עד שיצתה נשמו באהד. ולכבודת ביתך ציריך להאריך ובכל נפשך שהוא מצות מסירת נפש, כמו שאמר להם שכלי ימי היה מצטער על פסוק זה, ומודע האריך באחד.

ויבואר בהקדם מהח"ל (ברכות יג.) למה קדמה פרשת שמע ליהי אם שמו, כדי שיקבל עליו על מלכות שמים תملחה ואח"כ מקבל עליו על מצות. וצריך להבין עניין חלוקה זו דהרי קבלת עומ"ש היה

ג"כ קבלת על מצוות, שמקבל ע"ע עומ"ש שקיים את המצוות, וכן קבלת על ממצוות כוללת גם קבלת עומ"ש.

והבי' בזה דנה שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד לא נאמר כשר מצוות התורה בלשון ציווי, וכמו ואהבת את ה"א שהוא ציווי, ואילו כאן כתיב הלשון שמע ישראל שאין זה ציווי אלא ה"ז הורעה ליהודי שידע את מהותו, והינו כי כל המצוות ניתנו ליהודי אך מהו יהודי עצמו זה נאמר בפסוק זה, שמע ישראל, ה' אלקינו ה' אחד. אצל היהודי יש רק דבר אחד, ה' אלקינו והוא עוד מלבדו. בכל הבריאה דום צומח חי ומדובר אין שום דבר מלבד בח' הבורא ית', כמו' אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלים אין עוד מלבדו, וכמ"ד (נחמה ט) אתה מהה את כולם, שכל החיות היא מלאקות ואין דבר יכול לנوع מקום בלי השגתו הפרטית, וכל הבריאה מתקיימת מהכח עליון של אתה מהיה את כלם. והכרה זו מביאה היהודי להתבטל לגמרי להשיית בבח"ז לך אני וכל אשר לי, שהרי אין שום דבר חז' מהשיית, ובשלעצמו אין לו שום קיום

(11)

ומהאי טעמא התמירו כ"כ חז"ל בענין קרי"ש, כמו שאמרו בגמ' (ברכות ד:) שמעיקר הדין היה אפשר לקרות כל הלילה, אבל חכמים עשו סיג לזריהם, כדי שלא יהיה אדם בא מן השדה בערב ואומר אלך לבתי וואכל קיימת ואשתה קיימת (ויאישן קיימת ואח"כ אקרא קרי"ש ואתפלל וחוטפו שנייה, ונמצא שלא אקרא קרי"ש כלל, וכן עשו חכמים סיג שיקראו קריית שמע רק עד החזות, וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה. ולא מצינו לשון כוות בדברים יותר גורועים, אלא מפני שענין קריית) שמע הוא מהיסודות של יהדות, שדריך לקבל ע"ע על מלכות שמים מיד בתחלת היום, ע"כ אמרו בזה שכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה.

והנה מאן אגמור בב"א ז"ע אמר שהענין שקורין عشرת הדברים לאחר ימי החשכות של בין המקרים ותשעה באב, לפי שבאר יהודי עורך תקופה של חשכות ציריך הוא אח"כ לקבל את התורה מחדש. ועוד"ז י"ל גם העניין שאמר ימי בין המקרים קורין הפסק שמע ישראל ה"א ה' אחד, שאחרי שהיהודים עברו חשכות הריווח ציריך לקבל ע"ע על מלכות שמים, לבטל את עצמו לגמרי להשי"ת בהחיי לך אני וכל אשר לי, שזה בבחיה עיר מקלט לנו שמה כל רוזה לנואל אותו מתחשכות.

ג, ה' ובכל מואוד. (ר) עקיבא אומר, אם נאמר בכל נפשך, קו"ח "בכל מואוד"! אלא) בכל מידה (ומידה שהוא מحدد לה, בין במידת הטוב) בין במידת הפורענות... (וכן איוב הוא אומר, "ה' נתן ויה' לך יהיו שם ה' מבורך") (ספר). הפירוש, ד"מואוד" הוא הנוסף. וזה היתרון להאדם על הבעל

מן, וכן שבאים מסקן עצמו וסובל בדברים הנזוקים לגופו, כמו קור וחום וטלוול דרכיס, ועובד ארחות ימיים, בשניל חוליות העתיד. לא בן החבעל ה', הוא מתרחק ממה שנגד טבעו, ללא צפיה על הטוב העיחיד. וכן ציננו לאחוב את הש"ת בזה גיטרונו, בנו ההרגשה שיתיריה באדם, שאפיין ה' הוא מעניין, ירגיש האדם שתכל לטוב העתיד, או למחית עונו, או לונך החומר וכדומה שאר דברים הנסתרים אל והשגהה.

ג) או יתכן על פי דברי רבינו ברמורה (חלק ג פרק יז) שההשגהה פרטיה אינה רק בדברים, ובבבלי חיים — מינוית, לא פרטיה, וזה שאמר שנאובי אותו "מואוד" — ביחסו שאמת מושג בפרטיות, ומה אודה בדברים אשר לא לפוי הטבע, וזה רק כאב לבן, וכך שאמר הכתוב (משל יג, כד) ("חווס שבטו שונא בנו) ואוהבו שהרנו מוסר".

בכל יהודי, הרי מצה זו של ה' אלקינו ה' אותו היא העצם של היהודי ועיקר העיקרים של היהדות, והעובר עליה נקרא כופר בעיקר והוא פגס בכח היהדות שלו. ולכך לא נאמר כאן לשון ציווי, שא"י רק מצה פרטית, אלא נאמר בלשון שמע ישראל, כלומר שתדע שהעיקר של יהודי הוא ה' אלקינו ה' אחד, ובלא זה אינו יהודי בכלל.

וזה המועד המפורסם של קריית שמע בעם ישראל. כמו שמצינו סדר הש"ס מתחילה מאיימי קורין את שמע בערבית, כי היום מתחילה מהלילה, מיד בתחלת יומו של יהודי ראש לכל דבר קורא הוא ק"ש ומתקבל עליו עול מלכות שמים, שהוא בטל למגרי להשי"ת. וכן קדמה פרשת שמע לפרקת עול מצות, כי עניין התבכבות קודם לעול מצות, כי זו מהותו של היהודי בעולמו להיות בטול בתכלית להשי"ת, וזה קודם לכל המצוות, וע"כ מיד בתחלת היום קורין את שמע בה מקבל היהודי ע"ע את ההתבטלות לה' אחד. וכן כאשר מכנים אותו את שמע בכל לילה ליד מטהו, וכאשר מכנים אותו לברית אומהים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, ובן באתרתם ימי בשעה שהוא הולך לעולמו אומרים שמע ישראל ה"א ה' אחד, כי שמע ישראל הוא היסוד של היהודי המלווה אותו בכל ימי חייו, שבראשית כל דבר הוא מקבל ע"ע על מלכות שמים ווותבתל להשי"ת בקריית שמע ישראל. וכמ"כ בתחלת השנה בראש השנה אומרים בראשונה סדר מלכות כמאות'ל (ר'יה טז.) אמרו לפני מלכיות כדי שתתמליכוני עליהם.

ועפ"ז י"ל מאמר מאן אדמו"ר בב"א ז"ע עה"פ (במדבר לה) שיש ערי מקלט אשר תננו לנו שמה חרוץ, בשם הספה"ק אנגב ישראל, דש ערי מקלט מרומי לששת התיבות שבפסוק שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, והם ערי מקלט לנו שמה כל רוזח, שאפלו כאשר היהודי עבר את החטא הגורע ביתה, הרי שששת התיבות של שמע ישראל ה"א ה' אחד הם ערי מקלט עבורי, כי בתן מוסר נפשו רוחו ונשפטו להשי"ת ומבליל א"ע לגמרי אליו ית'. 34

7
12
2 (א)

(ו, ז) ושננתם לבניך . . . מעולם נתקשייתי בטעם שניני הסדר בין פרשה וראשונה לפרש השני, דבפרשה א' נאמרה מצות לימוד התורה, ומזכות ק"ש [ושננתם לבניך, ודברות בהם] קדום מצות תפלין. ובפרשה שנייה נאמרה גדורם מצות תפלין [شمחות וכו' וקשרות לאות על ירכך ולטוטפות בין עיניכם, ואח"כ מזכות ת"ת וק"ש], ולמרותם אתם את בניכם לדברם גם וגו'].

וראייתי בס' אבל בונשע [דרוש א'] זו"ל: כי בהיות האדים (או האומה) במדרגה נישאה או יקדם החשך והטלחות הפנימי לפועלות האבירים וכלי המעשה החיצוניים בקיום המצאות בפועל, ואם לא ייכה את ארוחה. ואין החשך והשמה לעבדות הש"י לוותת בו, עצה טוביה הא לו לעורר התנועה החיצונית ולשבוד האבירים החיצוניים להרגיש אותם במעשה, ומהו יולד אה"כ גם החשך הפנימי. ומסתעם זה נצטוה משה בתחילת בפרשת התרומה בעשיית הארון וכלי המשכן הפנימיים קדום עשיית המשכן. וכן כי חטא נהפוך הסדר ונאמר בה עשיית אהל מועד קדום עשיית הכלים [עי' בגמ' ברכות לה]. בunning היכוח בין משה ובניו ע"ה ובכלל, ורקודם עשיית העגל יש להקדם הארון והכלים שהם מרמזים ללב ואבירים הפנימיים לעשיית האهل, שהם דוגמת האבירים החיצוניים. משא"כ לאחר עשיית העגל או קדום עשיית המשכן לעשיית הכלים.

ובידך וזה אפשר לבאר את השוני בין פרשה וראשונה לשני של שמע. דבפרשה ראשונה בהיות קבלת מ"ש במדרגה עליונה שנייה, "ואהבת וכו' ובכל מאזרך" או קדומים מצות הלב והמוח כמו ק"ש ולימוד התורה [וחיו הדברים האלה אשר אני מצוך היום על לבך ושננתם לבניך וגוו] אבל בפרשה שנייה שלא נאמר בה ובכל מאזרכם, והם בדרגת [শুবষিম এবং উৎসিম] רצונו של מקום [עי' תוס' ברכות לה]: או נאמר קדום עשיית מצות האבירים כגון הוהת תפלין ואח"כ מזכות ת"ת וק"ש, והוא נכון בס"ד.

(13)

פ. 3/1

/ 3

6